

Розвиток ТНК здійснив істотний внесок у міжнародну трансмісію знань. Спочатку (1950-1980 рр.) експансія ТНК ґрунтувалася на їх технологічних перевагах, причому домінували американські компанії. Глобалізація скоротила міжкраїновий розрив у технологіях [1]. Сукупні валютні резерви ТНК у кілька разів перевищують резерви всіх центральних банків разом узятих. Економічна та політична вага ТНК надає їм здатності генерувати знання й інновації, створювати нові технології та, по суті, керувати науково-технічним прогресом. Витрати на НДДКР становлять значну частку в бюджеті більшості корпорацій. До прикладу, в 2008 р. 700 великих компаній світу, які найбільш активно займаються науковими розробленнями, витратили на це 411 млрд дол. Останніми роками в міжнародних організаціях усталилася думка, що здатність створювати та використовувати знання стає головним фактором конкурентоспроможності країни і дедалі більшою мірою визначатиме межу між бідністю та процвітанням країн у світовому господарстві.

Висновки. Основними структурними зрушеннями у сучасному світовому господарстві є: по-перше, зсув у національних господарствах промислово розвинених країн до прискореного розвитку високотехнологічних галузей; по-друге, перенесення із центрів світового господарства виробництва на периферію неконкурентоспроможних виробництв (не обов'язково "брудних"); по-третє, зміщення акцентів у світовій торгівлі на користь наукомісткої продукції. Науково-технологічний розрив між країнами, що знаходяться на різних ступенях економічного розвитку, визначає секторальну, галузеву, просторову структуру світового господарства.

Література

1. Арыстанбекова А. Экономика, основанная на знаниях / А. Aristanbekova. Ekonomika, osnovannaia na znaniah // URL. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.finanal.ru>
2. Иванова Н. Влияние мирового кризиса на сектор высоких технологий и антикризисная политика в инновационной сфере / Н. Иванова, И. Динилин. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.analiticsmz.ru/?p=792>
3. Родионова И.А. Современные тенденции развития промышленности мира : учеб.-метод. пособ. / И.А. Родионова, Т.В. Кокуйцева. – М. : Изд-во РУДН, 2012.
4. Ху Аньган. Китай и мир к 2030 г. / Аньган Ху. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.ifes-ras.ru/attaches/conferences/2012.02.01>.
5. Word Databank. WDI. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators>.

Антофий Н.Н. Влияние научно-технического прогресса на структурные сдвиги в мировом хозяйстве

Рассмотрена взаимосвязь между научно-техническим прогрессом и развитием мирового хозяйства. Показано, что НТП влияет на структуру мирового хозяйства, которую составляют важнейшие хозяйственные пропорции в стоимостном и материально-вещественном измерениях по таким направлениям, как изменение пространственной структуры мирового ВВП, секторальной и отраслевой структуры, товарной структуры мировой экономики и торговли, технологических процессов, предметов и средств труда, смещение приоритетных источников мирового экономического развития от овеществленных к неовеществленным ресурсам. Установлено, что международный обмен достижениями НТП увеличивает потенциал мирового хозяйства.

Ключевые слова: научно-технический прогресс, технология, мировое хозяйство, структурные сдвиги.

Antofiy N.N. The influence of scientific and technological progress on the structural shifts in the world economy

It is about the relationship between scientific and technological progress and development of the world economy. It is shown that the structure of STP effects on the global economy, which contains the important economic proportions in monetary, material and material measurements in areas such as the changes in the spatial structure of the global GDP, sector and branch structure, product structure of the world economy and trade, technological processes, objects and instruments of labour, the shift of priority sources of world economic development from materialized resources to not materialized. Established that the international exchange the achievements of STP increases the potential the global economy.

Keywords: scientific and technological progress, technology, the global economy, structural changes.

УДК 640.41(477)

Ст. викл. О.М. Вівчарук –

Львівський інститут економіки і туризму

СТАН РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Визначено сутність понять ресторанне господарство, ринок ресторанного господарства. Проаналізовано основні показники розвитку підприємств ресторанного господарства Львівської області, на основі яких визначено рейтинг Львівщини серед інших областей України.

Ключові слова: ринок, ресторанне господарство, підприємство, послуга, підприємство ресторанного господарства, рейтинг.

Актуальність теми. Підприємницька діяльність об'єктів туристичної індустрії побудована на основі структурних складових, серед яких значну частку займає ринок ресторанного господарства. Згідно зі статистичними даними ресторанна справа в світі є однією з найприбутковіших, для порівняння середній обіг коштів, вкладених у ресторан, відбувається в 5-6 разів швидше, ніж інвестиції, вкладені, наприклад, у магазин одягу [1]. І як показує світова та вітчизняна практика, саме підприємства ресторанного господарства є тим об'єктом уваги споживачів, де вони проводять значну частину свого дозвілля.

Україна почала знайомитись з сучасними методами ведення бізнесу в ресторанному господарстві у 1997 р., коли компанія McDonalds відкрила свій перший ресторан у столиці України. До цього часу ресторанне господарство було представлене лише ідальніями та кафетеріями радянського типу, що мало відповідали стандартам якості сервісу та асортименту послуг. У 1998 р. на Українському ринку з'являються перші вітчизняні об'єкти ресторанного господарства – мережі закладів швидкого обслуговування, це явище призводить до справжнього буму. Тому актуальність вивчення та дослідження стратегій розвитку ринку ресторанного господарства не викликає сумніву.

Стан дослідження. Чимало науковців у своїх працях приділили увагу еволюції, етапам та особливостям розвитку ринку ресторанного господарства, вивчали та аналізували середовище функціонування підприємств даної галузі, моніторили світові інноваційні тенденції розвитку даного ринку, серед яких доречно виокремити наукові праці А.І. Бутенка, О.А. Воробйової, Л.М. Кузьменка, В.Ф. Семенова, С.К. Харічкова, С.В. Васильчака, Г.Т. П'ят-

ницької [3] та ін. Проте багато питань ще до кінця не вивчено та потребують дослідження. Тому метою нашого дослідження є вивчення та аналіз тенденції розвитку ринку ресторанного господарства Львівської обл. в змінних умовах функціонування.

Результати дослідження. Ресторанне господарство – це вид економічної діяльності суб'єктів господарювання щодо надання послуг для задоволення потреб споживачів у харчуванні з організацією дозвілля або без нього. Заклади ресторанного господарства надають споживачам комплекс різноманітних послуг, які за своїм характером можна поділити на:

- послуги харчування;
- послуги з виготовлення кулінарної продукції та кондитерських виробів;
- послуги з реалізації продукції;
- послуги організації обслуговування споживачів (реалізація продукції та організація її споживання);
- послуги з організації дозвілля;
- інформаційно-консультативні послуги;
- інші послуги.

Послуги харчування – це послуги з виготовлення кулінарної продукції, її реалізації та організації споживання відповідно до типу і класу закладу, тому їх поділяють на послуги харчування: ресторану, бару, кафе, закусочної, їдальні тощо. Послуги з реалізації продукції власного виробництва і закупних товарів та послуги з організації споживання є двома складовими поняття організації обслуговування.

Послуги з виготовлення кулінарної продукції і кондитерських виробів у закладах ресторанного господарства охоплюють:

- виготовлення кулінарної продукції та кондитерських виробів на замовлення споживачів, зокрема у складному виконанні та з додатковим оформленням;
- виготовлення страв з сировини замовника;
- послуга кухаря, кондитера з виготовлення страв, кулінарних і кондитерських виробів удома;

Послуги з реалізації продукції охоплюють:

- реалізацію кулінарних та кондитерських виробів за межами закладу ресторанного господарства;
- відпуск обідів додому;
- комплектування наборів кулінарної продукції в дорогу, зокрема туристам для самостійного приготування [2].

Наведена класифікація послуг об'єктів ресторанного господарства забезпечується виконанням підприємствами, які працюють на ринку Львівської області. Економічний ефект від діяльності цих підприємств доречно розглядати на основі показників кількості підприємств та обсягу обороту. За аналізований період 2000-2011 рр. кількість підприємств ресторанного господарства знизилась (рис. 1). Аналіз даних на рис. 1 показує, що найбільш стрімко скоротилась кількість підприємств ресторанного господарства у 2009 р. порівняно з 2008 р., у відсотковому відношенні це становить 21 %.

Проте така тенденція до зменшення кількості об'єктів ресторанного господарства не призвела до зменшення величини обороту цих підприємств (рис. 2). Як показує аналіз даних обороту підприємств ресторанного госпо-

дарства Львівської обл. за період 2000-2011 р. зріс. Дослідження показало, що зростання обсягу обороту порівняно з 2000 р. і 2010 р. становить 9,4 раза. Стрімко зростає оборот у 2011 р., порівняно з 2010 р., на 19,7 %.

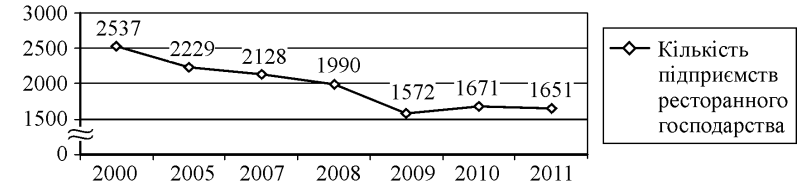

Рис. 1. Кількість підприємств ресторанного господарства Львівської області у період 2000-2011 рр., одиниць [4, с. 86].

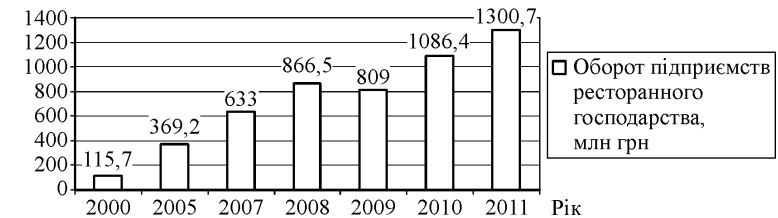

Рис. 2. Оборот підприємств ресторанного господарства Львівської області за період 2000-2011 рр., млн грн [4, с. 86].

Збільшення обороту підприємств ресторанного господарства спричинено як ринковими перетвореннями, активізацією міграційних процесів, зростанням доходів населення, зростанням кількості туристичних потоків, іміджевою політикою держави, так і новими підходами до проведення політики в напрямі інновацій, цінової політики, збутової політики.

Визначений стан ринку ресторанного господарства Львівської обл. надає їй можливість займати високі рейтингові результати серед інших областей України, враховуючи показники: кількості підприємств та забезпеченість населення у розрахунку на 10 тис. осіб посадкових місць (табл.). Дані табл. 1 показують, що за показником кількості об'єктів ресторанного господарства Львівщина займала лідерські позиції серед усіх областей України за аналізований період. Щодо показника забезпеченості населення посадковими місцями у закладах ресторанного господарства, на жаль, Львівщина втрачає рейтинг серед інших областей України. Якщо у 2005 р. вона посідала за визначеним показником 5 місце, то у 2011 р. уже посідає 10 місце.

Табл. Потенціал ресторанного господарства Львівщини в Україні*

Показник	Рік					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Кількість об'єктів ресторанного господарства	1	1	1	1	1	1
Забезпеченість населення у розрахунку на 10 тис. осіб посадкових місць	5	5	6	8	9	10

* Побудував автор на основі джерела [5, с. 60, 150].

Висновки. Специфіка розвитку кожної галузі економіки відображається у кількісних показниках її розвитку, ринок ресторанного господарства не є винятком. Хоча протягом досліджуваного періоду і зменшується

кількість підприємств визначеної структурної складової ринку туристичної індустрії, проте те це не позначається на загальному обороту коштів від їх діяльності, оскільки швидкими темпами зростає попит серед населення Львівської обл. на послуги підприємств ресторанного господарства.

Достатньо високі рейтингові позиції ресторанного господарства досліджуваного регіону, враховуючи сучасні умови ведення бізнесу, змушують організувати роботу підприємств таким чином, щоб задовольнити найвибагливіші смаки та уподобання споживачів, працюючи у змінних умовах функціонування ринку.

Література

1. Васютинська Р. Ресторан – це коли або пан, або пропав / Р. Васютинська, О. Тарасова // Галицькі контракти. – 2003. – № 6. – С. 236-242.
2. ДСТУ 4281:2004 "Заклади ресторанного господарства (класифікація)". – 36 с.
3. Пятницька Г.Т. Менеджмент громадського харчування : підручник [для студ. ВНЗ] / Г.Т. Пятницька, Н.О. Пятницька. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 655 с.
4. Статистичний щорічник "Львівщина у цифрах" за 2011 рік / за ред. Матковського. – Львів : Головне управління статистики у Львівській області, 2012. – 174 с.
5. Статистичний щорічник "Україна у цифрах" за 2011 рік / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики, 2012. – 251 с.

Вивчарук О.М. Состояние развития предприятия общественного питания Львовской области

Определена сущность понятий ресторанное хозяйство, рынок ресторанного хозяйства. Проанализированы основные показатели развития рынка ресторанного хозяйства Львовской области, на основании которых присвоен рейтинг ресторанного хозяйства Львовщины среди других областей Украины.

Ключевые слова: рынок, ресторанное хозяйство, услуга, предприятие ресторанного хозяйства, рейтинг.

Vivcharuk O.M. A development of public catering establishment in Lviv region today

In the article certainly essence of concept restaurant economy, market of restaurant economy. The basic indexes of market of restaurant economy of the Lviv area development are analysed on the basis of which certainly rating of Lvov among other areas of Ukraine.

Keywords: market, restaurant economy, favour, enterprise of restaurant economy, rating.

УДК 334.722:[332.122:338.43](477.8) Ст. наук. співроб. Ф.А. Вазинський, канд. екон. наук – Інститут регіональних досліджень НАН України; заст. дир. М.Й. Ковач, канд. екон. наук – Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського НТЕУ; студ. М.А. Павник – НУ "Львівська політехніка"

РОЗВИТОК НЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Розглянуто основні види не сільськогосподарського підприємництва в Західному регіоні країни, зокрема: сільський зелений туризм, послуги, торгівля, соціальне підприємництво, ресторанний бізнес та наведено комплекс заходів щодо розвитку ресторанного господарства в сільській місцевості.

Ключові слова: сільські території, підприємці, сільський туризм, ресторанний бізнес, торгівля, послуги.

Вступ. Протягом останніх років сільськогосподарське виробництво поступово втрачає свої позиції у структурі економіки регіонів. Інфраструктура більшості сільських поселень України – на межі руйнування. Це сталося через кризовий стан економіки, різке скорочення бюджетного фінансування, неплатоспроможність та заборгованість сільськогосподарських підприємств. Такий стан зробив вкрай проблематичним створення належних умов життя на селі.

Вивчено проблеми розвитку сільських територій у працях таких науковців, як: О.Г. Булавки, О.Д. Гудзинського, М.І. Долішнього, Г.І. Копалової, І.І. Лукінова, М.Й. Маліка, В.М. Нелепа, О.М. Онищенко, О.І. Павлова, І.В. Прокопи, П.Т. Каблука, В.П. Рябоконь, М.П. Сахацького та ін. Однак переважна більшість економічних та організаційних проблем залишається відкритою і потребує подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. В умовах несприятливої кон'юнктури внутрішнього й зовнішнього ринку, стагнації виробництва в найгіршому становищі виявилось українське село. Поширюється безробіття, занепадає соціальна інфраструктура, зокрема підприємств побутового обслуговування залишилося менше однієї третини. Внаслідок соціально-економічного занепаду села поглибилася демографічна криза. Як свідчить практика розвинених країн, у подоланні цих негативних тенденцій значну роль можуть відіграти не сільськогосподарські види діяльності, насамперед ті, які не потребують державних капіталовкладень, а можуть задовольнятися поки що використанням існуючих сільських територій, приватного житлового фонду, матеріальних статків. Основними видами несільськогосподарського підприємництва є сільський туризм, ресторанний бізнес, торгівля, послуги швачки та перукарні, транспортні перевезення.

Сільський зелений туризм – це саме той сектор економіки, який заслуговує на більшу увагу в Україні. Він потенційно може забезпечити значний внесок в економіку села у вигляді нових робочих місць, збільшення надходжень від зовнішньоекономічної діяльності, поповнення державного бюджету через сплату податків, сприяння зниженню імпорту та інтенсифікації використання місцевих сировинних ресурсів. Іноземні туристи, прихильники відпочинку в українському селі, як і регіональні споживачі, сплачують усі відповідні податки, зокрема на додану вартість та акцизний збір, і заохочують до сплати податків інших суб'єктів господарювання.

Сільський зелений туризм – індустрія експорту, яка відрізняється від інших експортних галузей одним важливим аспектом: більшість експортерів вивозять свої товари з країни до споживача, а в туризмі споживач прибуває в країну для того, щоб придбати та спожити вироблені продукти та послуги. Це створює додаткові надходження до місцевої економіки. Крім безпосередніх господарів, які надають послуги з сільського зеленого (агро-, еко-) туризму, можуть отримати робочі місця більшість громади окремого села, яка займається вишивкою, килимарством, гончарством, ткацтвом, різьбярством, писанкарством, ковальством, овочівництвом, садівництвом, бджільництвом, тваринництвом, зокрема конярством. Значну організаційну й методичну допомогу жителям сіл у цьому процесі можуть надати сільські, селищні, міські,